

FOTO: PETER SMITH

VUvereniging NIEUWS OKTOBER 2019

VUVERENIGING

Hoop in plaats van doem: groene patriarch opent watersymposium

De stijging van de zeespiegel, bodemverzakking, te veel of te weinig regenval: onze omgang met water zal cruciaal zijn om de wereld leefbaar te houden.

Op woensdag 6 november opent oecumenisch Patriarch Bartholomeüs het tweedaags symposium Water in Times of Climate Change aan de VU. Hij zal ons een perspectief van hoop in plaats van doemscenario's bieden.

Het symposium wil de samenwerking stimuleren tussen steden, overheden, het bedrijfsleven, religieuze gemeenschappen, jongeren, NGO's en de academische wereld. De discussies zijn toegespitst op de situatie in de steden Amsterdam, Jakarta en Kaapstad, die elk hun eigen waterproblematiek kennen. Met onder meer de 'groene' Patriarch Bartholomeüs en VU-hoogleraar Watermanagement Jeroen Aerts.

VUvereniging is partner van dit symposium.
Gratis toegang voor onze leden.
Alle info + inschrijven:
vu.nl/watersymposium

MARTIN LUTHER KINGLEZING OP 28 NOVEMBER

De Martin Luther Kinglezing zal dit jaar op 28 november op de VU plaatsvinden. Hoofdspreker is Samira Rafaela. Ze is het jongste lid van het Europees Parlement ooit en ze zet zich in voor radicale kansengelijkheid, wat ook het thema van haar lezing is. [Zie agenda voor tijd en locatie. Houd vu.nl/mlk in de gaten voor het volledige programma.](http://vu.nl/mlk)

VUvereniging ondersteunt vele projecten. We lichten er in elke nieuwsbrief een toe. Deze keer:

VALORISATIE RELIGIE & THEOLOGIE

Dominees afleveren. Dat was voor lange tijd de maatschappelijke relevantie van de Faculteit Religie & Theologie. Maar het religieuze landschap is door de jaren ingrijpend veranderd. De opleiding is veel breder en inclusiever dan 140 jaar geleden en het onderzoek gaat daarin mee. Waar heeft de maatschappij behoefte aan?

Welke kennis is relevant voor anderen? En hoe maken we duidelijk dat we die kennis in huis hebben?

Aan Miranda van Holland om de meer waarde van de faculteit Religie & Theologie met frisse blik te bekijken en naar buiten toe vorm te geven.

VALORISATIE, WAAR HEBBEN WE HET OVER?

Miranda: "We praten concreet over kenniscirculatie, -ontsluiting en, in mindere mate, een verdienmodel. Met circulatie bedoel ik dat er kennis van de academie naar de maatschappij gaat,

maar ook dat maatschappelijke geluiden de academie binnenkomen. Ontsluiting is het toegankelijker maken van kennis. Dan help je ook wetenschappers om zichzelf verstaanbaar te maken aan nieuwe doelgroepen en bestaat er een mogelijkheid om met kennis geld binnen te halen. Denk aan postacademisch onderwijs, of de valorisatieparagraaf van onderzoeks - aanvragen bij NWO."

IS DAT NODIG?

"Kennis delen is altijd nodig geweest volgens ons, maar tegenwoordig word je er ook op afgerekend. Neem nou die onderzoeksfinanciering. Tien jaar geleden kreeg je gewoon je geld, en succes ermee. Nu verwachten financiers dat kennis op een of andere manier ten goede komt aan de maatschappij. Dat kan knap lastig zijn, maar

FOTO: ERIC VAN ROSSUM

maakt je ook scherper. Waar doe je het voor, waar komt de opgedane kennis terecht, voor wie? Maar de financiële drijfveer is niet het enige belang. De verbinding met de maatschappelijke achterban hoort zo ontzettend bij de VU. We zijn er bij wijze van spreken voor opgericht. Die ambitie bestaat al honderdveertig jaar.”

HEB JE VOORBEELDEN VAN VALORISATIE?

“Denk aan een postacademische opleiding Geestelijke verzorging en mindfulness. Of aan de samenwerking met de Medische Faculteit. Hier denken theologen mee over de betekenis van het leven in al zijn aspecten. Dat gaat over genezing, maar ook over creatie of beëindiging van leven. We brengen kennis in bij de

manier iedereen bij te spijkeren met basiskennis over diverse religies. Een groot succes. Daarmee zeg je ook: als je wat wilt weten over deze onderwerpen: kom naar ons. De faculteit heeft de ambitie om het kenniscentrum op het gebied van religie in Nederland te zijn.

Om meer zichtbaar te zijn doen we ook mee aan evenementen als de Nacht van de Theologie. Vorig jaar werd onze eigen Stefan Paas theoloog des Vaderlands. Dat draagt bij aan je zichtbaarheid.”

WAAR ZIJN JULLIE MEE BEZIG VOOR DE TOEKOMST?

“Onlangs is bekend geworden dat de faculteit gaat reorganiseren. We voelen de noodzaak om slagvaardiger en toekomstgericht te zijn. We moeten het meer hebben over de rol die religie

“Kennis delen is altijd nodig geweest volgens ons, maar tegenwoordig word je er ook op afgerekend.”

VU Law Academy als het gaat over de sharia. En voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken hebben we een training ontwikkeld over hoe om te gaan met verschillende religies en culturen.”

EN HOE BEREIK JE IEDEREEN?

“Door goed te kijken waar de maatschappij behoefte aan heeft. En je bewust te zijn dat er veel religieuze ongeletterdheid is. Het verschil tussen een dominee en een pastoor kan lang niet iedereen uitleggen. We hebben vorig jaar de cursus Religie voor Dummies voor de publieke omroep opgezet, om op een toegankelijke

speelt in de samenleving. We krijgen geen nieuwe stem, maar gaan andere manieren ontwikkelen om ons te laten horen.

Op de korte termijn zijn we concreet bezig met het ontwikkelen van een online cursus met onze hoogleraar Hanneke Schaap. De cursus Religie voor Dummies gaat op herhaling. En we hopen dat we een subsidie krijgen om een Religie & Film festival op te zetten. En zo nog veel meer. Ideeën genoeg!”

[Meer info over de faculteit op: frt.vu.nl](http://frt.vu.nl)
[Verkiezing theoloog des vaderlands: nachtvandetheologie.nl](http://Verkiezingtheoloogdesvaderlands.nachtvandetheologie.nl)

SUBSIDIE-AANVRAGEN VOOR 2020 BINNEN

Met 32 ingediende subsidievoorstellen heeft VUvereniging weer een mooie aanvraagronde voor 2020 te verwerken. De ingediende projecten kwamen grotendeels vanuit VU en VUmc, maar ook enkelen buiten de campus wisten de vereniging te vinden. De Subsidiecommissie zal alle aanvragen beoordelen en hierover adviseren aan de besturen van VUvereniging en de Van Coeverden Adriani-stichting. De bestuursbesluiten worden vervolgens opgenomen in de begroting 2020, die wordt voorgelegd aan de Ledenraad. Subsidieaanvragers ontvangen uiterlijk voor 1 december bericht over een eventuele toewijzing. In de volgende nieuwsbrieven vertellen we meer over de toegekende subsidies in 2020.

[Lees meer over gesubsidieerde projecten op vuvereniging.nl/wijsteunen](http://vuvereniging.nl/wijsteunen)

Column van Willem Schoonen

WIE IS DE BAAS?

FOTO: MAARTJE GEELS

Wij zijn de baas, riep de vlag waaronder het academisch jaar werd geopend. Althans, dat was de titel die voortdurend in beeld was. In de presentaties en lezingen kwam hij niet terug. Er spraken oude leiders (Paul Rosenmöller) en nieuwe leiders (Diederick van der Wijk en Pieter Lossie), maar geen van hen leek de baas te willen zijn. Leiderschap was in hun verhalen een kwestie van visie en van anderen inspireren, en vooral niet de baas zijn.

Het ging op de opening over leiderschap omdat governance for society het thema is van dit academisch jaar. Ook dit speerpunt van de VU gaat echter niet over de baas spelen, maar over nieuwe wegen voor beheer en bestuur in een steeds complexere samenleving.

'Wij zijn de baas' bleef zodoende de vlag waaronder maar geen lading wilde komen. Rosenmöllers relaas van de Rotterdamse havenstaking – precies veertig jaar geleden – kwam nog in de buurt, maar zijn verhaal ging juist over klassieke 'baasfouten' die hij in dat conflict had gemaakt.

Navraag leert dat de titel was bedacht door de afdeling communicatie & marketing, die daarbij wijselijk in het midden had gelaten wie die 'wij' dan zijn. Daarmee bleef de kreet een vrij zinloze zintoevoeging aan een overigens boeiende opening van het academische jaar.

Baas zijn de universiteiten in ieder geval niet. Dat bleek op Prinsjesdag. Voor veel sectoren was er die dag goed nieuws, maar de universiteiten kregen te horen dat ze 226 miljoen moeten inleveren omdat de renteverhoging op de uitstaande schuld, die het kabinet had begroot, niet is doorgegaan. Terwijl de universiteiten part noch deel hebben aan die begrotingspost: het was hun geld niet, het zou hun geld niet worden, maar ze draaien wel op voor de tegenvaller. Het goede nieuws moet komen van het nieuwe investeringsfonds dat het kabinet heeft aangekondigd.

“In Nederland worden uitgaven voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek aangemerkt als consumptieve uitgaven. Terwijl het investeringen zijn, met meetbare opbrengsten en broodnodig voor de ontwikkeling van de kenniseconomie.”

Daaruit zullen technologisch vernieuwende projecten gefinancierd worden, is de belofte. Maar het is nog onduidelijk hoeveel het universitaire onderzoek hieruit kan putten.

Niet alleen universiteitsbestuurders hebben zich kritisch uitgelaten over deze Haagse politiek, maar ook economen. In Nederland worden uitgaven voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek aangemerkt als consumptieve uitgaven. Terwijl het investeringen zijn, met meetbare opbrengsten en broodnodig voor de ontwikkeling van de kenniseconomie.

De invloedrijke Maastrichtse econoom Luc Soete heeft voorgesteld een investeringsfonds voor kennisprojecten te vullen met begrotingsmeevallers (en die niet te gebruiken om de staatsschuld te verlagen) en met de opbrengsten van de dividendbelasting (omdat goed onderwijs en onderzoek bedrijfsbelang is). Het zou mooi zijn als het kabinet hiernaar zou luisteren. Gunstig zijn de tekenen niet. Op de vraag wie in Den Haag de baas is, lijkt het antwoord vooralsnog: de penningmeester.

DE GENETISCHE AANLEG VOOR GELUK

Geluk is van groot belang. Gelukkige mensen zijn minder vatbaar voor mentale aandoeningen en eenzaamheid, hebben meer duurzame relaties en worden ouder. En voor wie nog niet overtuigd is: meer gelukkige mensen leiden een economisch succesvollere samenleving.

Biologisch psycholoog Bart Baselmans doet onderzoek naar hoe geluk door onze genen én omgeving beïnvloed wordt. Hij praatte op 15 september het publiek bij over de nieuwste inzichten.

Voor iedereen die denkt genetisch gedoemd te zijn tot een ongelukkig leven is er goed nieuws: uit de nieuwste onderzoeken blijkt dat slechts 40% van ons geluk voortkomt uit onze genen. 60% wordt bepaald door onze omgeving. Geluk en welbevinden zijn in het verleden vooral gemeten met de vraag hoe gelukkig en tevreden iemand zich voelt. Baselmans neemt echter ook andere factoren mee, zoals in hoeverre mensen betekenis kunnen geven aan hun leven. Geluk hangt samen met de schikking van basisparen van genen in ons DNA. Bepaalde schikkingen leiden tot

gelukkiger mensen. De genen waar het om gaat blijken specifieke gedeeltes in de hersenen aan te sturen, met name de hippocampus. Deze structuur maakt onderdeel uit van het limbisch systeem dat betrokken is bij de regulatie van emoties, motivatie en herinnering.

Bart Baselmans benadrukt dat het altijd om een wisselwerking tussen genen en omgeving gaat. Je kunt bijvoorbeeld aanleg hebben voor depressie, maar zolang je omgeving het tegendeel bevordert, hoeft de ziekte niet per se tot uiting te komen. Baselmans' onderzoek gaat nu verder en richt zich ook op de omgeving van mensen. Wat is de invloed daarvan en hoe kunnen we betere omstandigheden creëren voor geluk? Kortom: wordt vervolgd.

[Maandelijks vindt in het Oude Kerkje in Kortenhoef een lezing plaats. Deze Nesciolezingen worden regelmatig georganiseerd in samenwerking met VUvereniging. Op 16 februari 2020 is Christa Anbeek te gast en op 15 maart spreekt Manuela Kalsky. Meer informatie is tegen die tijd op onze website te vinden.](#)

UITGELICHT

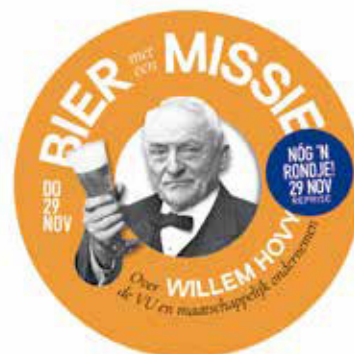
DIES NATALIS: DEMOCRACY?

Framing, feitenloze politiek, populisme en de reddende rol van de wetenschap voor de democratie tijdens de 139ste verjaardag van de VU. Op 18 oktober gaat Catherine de Vries, hoogleraar Politiek gedrag in Europa aan de VU, in op de vraag of de wetenschap kan helpen de nuance in de democratie te redden.

[Zie agenda voor tijd en locatie.](#)

[Het volledige programma vind je op \[www.vu.nl/dies\]\(http://www.vu.nl/dies\).](#)

[Het programma is Engelstalig.](#)

BIER MET EEN MISSIE: NÓG 'N RONDJE!

Wegens grote belangstelling wordt het evenement in brouwerij Poesiat & Kater nog een keer aangeboden. Op vrijdag 29 november ben je van harte welkom. Toegang gratis, inclusief proeverij en rondleiding door de brouwerij.

[Schrijf je in en verzeker je van een plekje:](#)

vuvereniging.nl/hovy

DE VRIJE WERELD IN HET NAJAAR

De maakbare mens: van DNA-techniek tot robot en Armoë in december: over de (on)zin van geld. Dat zijn de thema's van de twee volgende edities van De Vrije Wereld op respectievelijk 14 november en 12 december. Bij De maakbare mens zullen in elk geval hoogleraren Martina Cornel en Piek Vossen aan het woord komen. Martina Cornel, hoogleraar community genetics & public health genomics, neemt het publiek mee naar de wereld van de CRISPR-Cas techniek waarmee ons DNA gemodificeerd kan worden. Piek Vossen, hoogleraar computationele lexicologie, houdt zich bezig met

robotontwikkeling en onderzoekt de communicatie tussen mens en robot. Hiernaast kijken we naar de consequenties van dit alles: is de mens inderdaad maakbaar en hoe kun je in deze context nadenken over het begrip 'mens'?

[De Vrije Wereld vindt elke tweede donderdag van de maand plaats in de Botanische Tuin Zuidas.](#)
[Aanvang 16.00 uur, met gratis drankje aan de bar.](#)
[Meer informatie over De Vrije Wereld en updates over de sprekers op \[vuvereniging.nl/vrijewereld\]\(http://vuvereniging.nl/vrijewereld\)](#)

PUBLIEKSVERSLAG 2018

Na het verschijnen van het Jaarverslag is er ook een publieksverslag over 2018 gemaakt. Een beknopt overzicht waar VU Vereniging voor staat plus een paar voorbeelden van wat we in 2018 gedaan hebben.

[Het verslag is online te vinden op \[vuvereniging.nl/publieksverslag\]\(http://vuvereniging.nl/publieksverslag\).](http://vuvereniging.nl/publieksverslag)
[Wil je een exemplaar thuisgestuurd krijgen?](#)
[Mail dan naar \[vereniging@vu.nl\]\(mailto:vereniging@vu.nl\).](mailto:vereniging@vu.nl)

BIER MET EEN MISSIE: DE VEELZIJDIGE HOVY

Het publiek in Brouwerij Poesiat & Kater spitst donderdag 26 september de oren bij Bier met een Missie. Tussen de proefglasjes door houden drie sprekers boeiende lezingen over de geschiedenis van brouwerij De Gekroonde Valk, zijn directeur en VU-mecenas Willem Hovy, de huidige economie en de rol van maatschappelijk verantwoord ondernemen daarin.

Eymert van Manen van Stichting de Gekroonde Valk trapt af met een uitleg over de geschiedenis van de gelijknamige brouwerij die ooit op de Hoogte Kadijk stond. Werknemers Bart Poesiat en Klaas Kater werden door hun werkgever Hovy vrijgesteld om werkliedenverbond Patrimonium op te richten, waar later de gelijknamige woningbouwvereniging en vakbond CNV uit voortkwamen. De huidige brouwerij in de Watergraafsmeer, die ook de originele bieren van de Gekroonde Valk weer brouwt, is naar hen vernoemd. Eymert tekent aan dat Hovy's portret eigenlijk tussen de twee zou moeten prijken, want hij maakte alles mogelijk.

Dat het maatschappelijk engagement er bij Willem Hovy van af spatte maakt biograaf Rolf van der Woude nog eens zeer duidelijk. Hovy had de hand in ontelbare initiatieven die de maatschappij ten goede kwamen. Dat strekte zich uit van volksgezondheid en -huisvesting tot kerk, onderwijs en politiek. De lijst is enorm. Een van de initiatieven waar hij een beslissende rol in heeft gespeeld is de oprichting van de Vrije Universiteit. Waar Abraham Kuyper het in het in aanvang vooral had over de oprichting van een seminarie, pleitte Hovy voor een universiteit. Hij verschaftte een groot deel van het beginkapitaal en zo geschiedde.

Hovy is hét voorbeeld van een succesvolle ondernemer met een grote maatschappelijke betrokkenheid. Terug van een korte rondleiding door de brouwerij hoort het publiek van filosoof en bedrijfskundige Jelle van Baardewijk over ondernemingen die diverse relaties tussen geld verdienen en maatschappelijke betrokkenheid kunnen hebben. Binnen Nederland was het begin vorige eeuw vooral het Rijnlands model, met bekende voorbeelden als Philipsdorp, dat opgang kende. Het verbond ondernemerschap en winst met zorg voor de medemens. Zijn observatie is dat de morele vorming en aandacht voor sociologie, ethiek en geschiedenis binnen de huidige bedrijfskundige opleidingen minimaal is. Dat zorgt dat bedrijfseconomen slechts een beperkte taakopvatting hebben. Maar economie is geen beperkt of vaststaand begrip. Hoe je de maatschappij inricht, wat je belangrijk vindt, waar je winst mee maakt en waar je dat aan uitgeeft: het zijn keuzes. Economie, profijt en maatschappelijke betrokkenheid zijn geen elkaar uitsluitende begrippen, zo hield Jelle ons voor. Dat gold al in de tijd van Hovy, en gelukkig nu nog steeds.

Tweede missie

Op vrijdag 29 november is er een tweede editie van Bier met een Missie. Toegang gratis, inclusief proeverij en rondleiding door de brouwerij. Aanmelden: vuvereniging.nl/hovy

[VUvereniging subsidieert de in 2020 uit te geven biografie over Willem Hovy.](#)

[Bekijk foto's van de bijeenkomst op \[www.facebook.com/vuvereniging\]\(https://www.facebook.com/vuvereniging\)](#)

FOTO: PETER VALCKX

AGENDA

18/10/2019	Dies Natalis VU: Democracy? Tijd: 15:00-16:30 uur. Locatie: VU hoofgebouw, Aula, De Boelelaan 1105, Amsterdam
6-7/11/2019	Water in Times of Climate Change – symposium Tijd: 9:30 uur. Locatie opening: VU hoofgebouw, Aula, De Boelelaan 1105, Amsterdam
14/11/2019	De Vrije Wereld – De maakbare mens, en nu? Tijd: 16:00-17:15 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, Van der Boechorststraat 8, Amsterdam
21/11/2019	Bridging Gaps – presentatie onderzoek studenten Tijd: 10:00-16:00 uur. Locatie: VU hoofgebouw, PThU Filmzaal 1E-24, De Boelelaan 1105, Amsterdam
25/11/2019	Dom Hélder Câmara lezing – ‘Bijbellezen in een verdroogd land’ Tijd: 19:30 uur. Locatie: VU hoofgebouw, PThU-zaal, De Boelelaan 1105, Amsterdam
28/11/2019	Martin Luther King lezing Tijd: 19:30-21:10 uur. Locatie: VU hoofgebouw, Auditorium, De Boelelaan 1105, Amsterdam
29/11/2019	Bier met een Missie Tijd: 17:00-18:15 uur. Locatie: Brouwerij Poesiat & Kater, Polderweg 648, Amsterdam
12/12/2019	De Vrije Wereld – Armoede in december; de (on)zin van geld Tijd: 16:00-17:15 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, Van der Boechorststraat 8, Amsterdam

Met enige regelmaat worden er nieuwe evenementen ontwikkeld.
Kijk voor het meest actuele programmaoverzicht op www.vuvereniging.nl.

ARNON GRUNBERG DOET EERSTE PUBLIEKE OPTREDENS AAN DE VU

Na zijn openingslezing eind augustus voor een volle zaal eerstejaars bij de faculteit Geesteswetenschappen liet de Vrije Schrijver zich op 2 september tijdens de opening van het academische jaar uit over het gevaar van het totalitarisme. Hij sprak over geheugenverlies en mythevorming als de grote gevaren van onze tijd: “Wie zijn geheugen afschaft omdat het hem dwarszit, gaat verhalen over zichzelf en zijn omgeving verzinnen, wat geen onschuldige bezigheid is.” Tijdens het On The Roof filmfestival op het dak van de VU nodigde Grunberg regisseur Peter Greenaway uit voor een gesprek, waarna diens film *The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover* werd vertoond.

Een verslag van de OAJ is terug te vinden op:
vu.nl/oaj, inclusief de integrale tekst van Grunberg.
Ad Valvas over het gesprek met Greenaway:
advalvas.vu.nl/nieuws/film-een-extreem-conservatief-medium

NIEUWSBRIEF PER E-MAIL ONTVANGEN?

Wil je deze nieuwsbrief voortaan per e-mail ontvangen? Stuur dan een e-mail met je e-mailgegevens naar vereniging@vu.nl. Ook wanneer je geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen kun je mailen naar dit adres.